

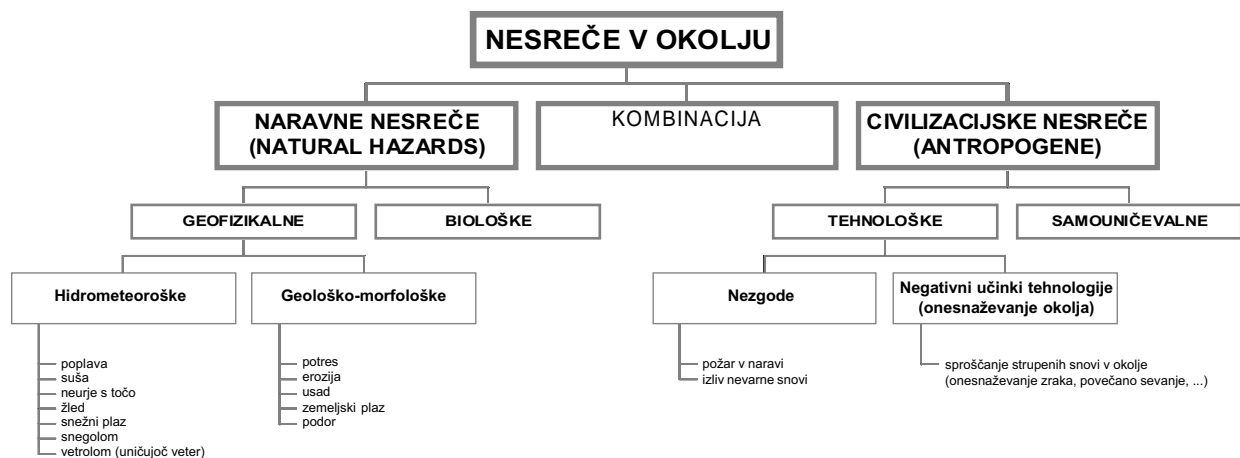
15. Nesreče v okolju

15.1 Splošno	209
15.2 Požari	210
15.3 Poplave in neurja	210
15.4 Ostalo	211
Zaključek	211
Izbor indikatorjev	212

15. Nesreče v okolju

15.1 Splošno

Slika 15-1: Nesreče v okolju

Nesreče v okolju imenujemo tiste nesreče, ki imajo v določenem času in prostoru uničujoče posledice za okolje. **Naravna nesreča** je izredni naravni ali po človeku pospešeni **naravni proces**, ki v večjih razmerah prizadene družbi določeno škodo. **Civilizacijske nesreče** povzroča človek, ki s slabo pretehtanim in neodgovornim ravnanjem vpliva na preoblikovanje obstoječih naravnih sistemov. To skupino nesreč bi lahko imenovali tudi **ekološke nesreče**. **Nezgode** so tiste civilizacijske nesreče, ki se pripetijo nehote in niso časovno in prostorsko predvidljive, medtem ko je **onesnaževanje okolja** posledica neustrezne tehnologije. Naravne nesreče navadno klasificiramo po vzroku ali po strokah, ki jih obravnavajo (npr. vetrolom uvrščamo med hidrometeorološke nesreče).

Zelo hudih naravnih in drugih nesreč leta 1995 na večjih območjih ni bilo, kljub temu pa so bile posledice nesreč na manjših območjih marsikje hude. Največ nesreč in nezdod je bilo povezanih z vremenom. Spomladi so nas pestile dolgotrajne padavine, zaradi katerih so se prožili zemeljski plazovi in pojavljale poplave, poleti neurja, septembra ponovno poplave in zemeljski plazovi ter decembra sneg. Precej preglavic je povzročila tudi burja (junija (!) in decembra), svoje je k škodi prispeval tudi karavanški fen konec marca. Zelo hudih onesnaženj okolja ni bilo.

Tudi v letu 1996 je bilo največ nesreč povezanih z vremenom (tabela 15-1). Pozimi (januarja in decembra) je škodo povzročal žled, spomladi požari v naravi, aprila, julija (!) in novembra poplave in zemeljski plazovi, jeseni se je večkrat pojavilo visoko plimovanje morja, junija, julija in avgusta neurja. Pozimi nas je večkrat presenetila visoka snežna odeja.

Tabela 15-1: Pogostost pojavljanja posameznih vrst nesreč v letih 1995 in 1996

vrsta nesreče	1995	1996
Hidrometeorološke		
poplave	13	18
neurja (s točo)	18	15
snežni plazovi	3	7
snegolomi	4	2
vetrolomi	13	8
žled	0	4
Geološko-geomorfološke		
potresi	34	33
zemeljski plazovi	12	21
Nezgode		
požari v naravi	7	6
izlivi nevarnih snovi	67	71
Negativni učinki tehnologije		
onesnaženje zraka	13	8
povečano sevanje	1	1

Vir: MOP, Uprava RS za zaščito in reševanje

15.2 Požari

(tudi poglavje 9.5.2 Narava in biotska raznovrstnost, Motnje v gozdu)

Padavin je bilo preko leta večinoma dovolj, zato so se požari v naravi pojavljali v manjšem obsegu kot na primer v letih 1992 in 1993. V naravi je bilo 1095 požarov, zgorelo je 845,5 hektara površin. Spomladi se zaradi dolgotrajnih in pogostih padavin število požarov v naravi ni zvečalo. Kljub temu jih je bilo še največ aprila (229), kar za zadnja leta ni tipično.

Običajni drugi (poletni) vrhunec požarov v naravi zaradi hladne in deževne prve polovice julija ter druge polovice avgusta ni bil izrazit. Kljub temu je bilo treba nekatere požare v naravi gasiti s pomočjo helikopterjev. Vseh požarov pa je bilo leta 1995 2913.

Požarov v naravi je bilo leta 1996 v primerjavi z letom 1995 nekoliko manj, vendar pa so se v večjem številu pojavljali spomladi, ko je v submediteranskem delu države, zlasti pa v Koprskem primorju, bilo kar hudo pomanjkanje padavin. V naravi je bilo 1079 požarov, zgorelo je 1137 hektarov površin. Vseh požarov je bilo 2854. Nekaj požarov v gradbenih objektih je povzročilo izredno veliko škodo. Požar v Perutninskem kombinatu v Pivki je povzročil za okoli milijardo tolarjev gmotne škode, kar je daleč največ v zadnjih nekaj letih.

15.3 Poplave in neurja

Poplave in neurja so najpogostejša oblika naravnih nesreč pri nas. Zaradi vedno večjega pritiska pri poseljevanju in sploh pozidavi poplavnega sveta lahko pričakujemo, da se bo ogroženost pred poplavami še povečevala.

Spomladi in jeseni leta 1995 so nas pestile narasle vode ter številni zemeljski plazovi. Najpogostejše so bile poplave v dolini Dravinje (trikrat spomladi, enkrat julija ter enkrat septembra), hudo pa je bilo tudi v Baški grapi, okolici Cerknega ter v Selški dolini.

V prvi polovici leta 1996 je bilo težišče poplav v severovzhodnem delu Slovenije, medtem ko so jesenske narasle vode ogrožale tudi zahodno polovico države.

Najpogosteje je prestopila bregove Dravinja, jeseni pa tudi Ljubljana na Ljubljanskem barju. Novembra je bilo najhuje v Podravju, saj je bil dosežen najvišji pretok Drave skozi staro strugo pod Mariborom v zadnjih letih.

Poletnih neurij je bilo malo manj kot leta 1994, vendar so tudi ta povzročila kar precej škode. Prva in tudi uničujoča so bila že zelo zgodaj (konec maja, začetek junija), zadnja toča pa je padala še 9. septembra. Zapomnili si jih bodo predvsem prebivalci na območjih Uršlje gore, Slovenske Bistrice, Krškega, Brežic in Sevnice, Medvod, Bleda, Osilnice, Semiča, Koprškega primorja ter še marsikje v severovzhodni Sloveniji. Nekatera območja so neurja prizadejala večkrat (Bled, Semič, Krško itd.). Leta 1996 je bilo neurij s točo manj kot v preteklem letu, vendar je bila škoda na sadnem drevju in trti znatna. Največkrat so bila prizadeta območja v Pomurju, Koprskem primorju ter Spodnji Vipavski dolini.

Zima se počasi vrača, saj je bilo dovolj snega tako v drugi polovici zime 1994/95, še več pa na začetku zime 1995/96. Decembra nam je sneg povzročil kar precej škode. Ves mesec je bil snežen, snežna odeja je bila tudi ponekod v nižjih predelih severovzhodne in jugovzhodne Slovenije visoka več kot 50 cm. Proti koncu meseca je odjuga pobrala ves sneg v nižinah, po hribih pa povzročila proženje snežnih plazov. Zelo burno vremensko dogajanje je značilno tudi za obdobje med 26. in 30. decembrom. Najprej je močno deževalo, nato pa je dež ob nagli ohladitvi prešel v sneg. Težak sneg je primrznil na podhlajeno drevje in predmete, kar je povzročilo veliko škodo v gozdovih ter na električnem in poštnem omrežju, ki jo je januarja 1996 stopnjeval še žled.

15.4 Ostalo

Potresna aktivnost je bila v letu 1996 dokaj velika (kot že tudi leto poprej) vendar močnih potresov ni bilo. Največ jih je nastalo med 14. septembrom in 12. oktobrom. Sprva se je potresna aktivnost pojavljala na območju Kranja, nato pa se je preselila na območje Litije in Zasavja ter končno na območje Spodnje Savinjske doline. Ljudje so leta 1996 čutili več kot 50 potresov, največ v potresni seriji oktobra na območju Žalca. Devet potresov, ki so jih ljudje čutili, je nastalo zunaj naših meja, na Hrvaškem in v Italiji.

Več pozornosti je namenjene onesnaženju okolja oziroma sproščanju nevarnih snovi, ki je povzročilo posledice v okolju. Izjemoma so zajeta tudi večja iztekanja nevarnih snovi (večinoma iz prometnih sredstev), ki pa niso povzročila negativnih vplivov v okolju. Številnih primerov manjšega izlitija goriva in olja iz prometnih sredstev ter drugih izlitij, ki niso povzročila negativnih vplivov v okolju, nismo upoštevali (tudi poglavje 16.2 Promet).

Zaskrbljuje podatek, da v Sloveniji v poprečju več kot enkrat tedensko pride do onesnaženja okolja zaradi izliva nevarnih snovi. Poglavitni povzročitelj tovrstnih nezgod je neustrezna tehnologija oz. brezvestnost posameznikov (tudi poglavje 9.6 Narava in biotska raznovrstnost, Pogini rib).

Zaključek

Največ nesreč je bilo povezanih z vremenom. Spomladi so se pojavljale dolgotrajne padavine, zaradi katerih so se prožili zemeljski plazovi in nastajale poplave, poleti so bila neurja, septembra ponovno poplave in zemeljski plazovi ter decembra pa sneg. Pozimi (januarja in decembra) je veliko škodo povzročal žled, spomladi požari v naravi. Večjih hudih onesnaženj okolja ni bilo.

Izbor indikatorjev

Opomba: Krepko tiskano so označeni indikatorji, katerih vrednost je razvidna v tekstu ali tabelah

število nesreč (skupaj, po vrstah)

Viri:

Analiza nesreč in reševalnega dela v letu 1995. Gorska reševalna služba pri Planinski zvezi Slovenije. Ljubljana, 1996.

Dnevni informativni bilteni o dogodkih s področja zaščite in reševanja Uprave Republike Slovenije za zaščito in reševanje.

Godec, M., Vidrih R., 1996. Potresa 22. maja 1995 na ilirskobistriškem. Ujma 10, Ljubljana.

Podatki Hidrometeorološkega zavoda Republike Slovenije.

Poročila uprav in izpostav za obrambo, občin ter regijskih centrov za obveščanje o posledicah, ki so jih povzročili naravni pojavi oziroma naravne nesreče.

Poročila gasilskih organizacij o intervencijah ob nesrečah.

Požari v Republiki Sloveniji v letu 1995. Republika Slovenija, Ministrstvo za obrambo, Uprava Republike Slovenije za zaščito in reševanje, Ljubljana, 1996.

Vidrih, R., Cecić I., Živčić M., 1996. Potresi leta 1995. Ujma 10, Ljubljana. 9.
Orožen-Adamič, M., 1993. Naravne nesreče v Sloveniji, Geografski obzornik 1, Ljubljana

Lapajne, J., 1983. Poskus klasifikacije nesreč, v Naravne nesreče v Jugoslaviji, Ljubljana